

Oslos historie

Kilde: <http://www.studenthovedstaden.no>

Oslos historie går tilbake til rundt år 1000. Siden middelalderen har byen gjennomgått store forandringer, og også skiftet navn flere ganger.

- ✚ Oslo, Kristiania eller Christiania?
- ✚ Middelalder-Oslo
- ✚ Renaissancebyen
- ✚ En hovedstad bygges
- ✚ Historiske Oslo

Oslo, Kristiania eller Christiania?

Man kan lett bli forvirret av hovedstadens forskjellige navn gjennom historien.

Byens opprinnelige navn var Oslo. I Middelalderen lå den ved Bjørvikas østre bredd. Etter en dramatisk brann i 1624 bestemte kong Christian IV at byen skulle bygges opp igjen i området rett innenfor Akershus, og at den skulle hete Christiania. Fra 1877 ble navnet skrevet Kristiania, og fra 1925 fikk byen tilbake sitt opprinnelige navn, Oslo.

Middelalder-Oslo

Oslos historie begynner i middelalderen; den første bybebyggelsen kom trolig rundt år 1000. Middelalderbyen lå nedenfor Ekeberg, på østsiden av Bjørvika. Rundt år 1300 hadde Oslo ca. 3000 innbyggere. Byen var kongssete for Håkon V (1299-1319), som begynte byggingen av Akersborgen, det senere Akershus festning.

I dagens bydel Gamlebyen finner man levninger etter middelalderens Oslo i form av ruiner, bygningsdeler og kulturlag. Like i nærheten ligger ruinparken med ruiner etter St. Hallvard-katedralen (fra 1100-tallet) og Olavsklosteret.

Renessansebyen

Fra 1536 var Norge i union med Danmark. Etter en dramatisk bybrann i 1624 bestemte kong Christian IV at byen skulle bygges opp rett innenfor Akershus, slik at festningen kunne fungere som et forsvarsverk for byen. Byen fikk navnet Christiania, etter kongen selv.

Denne delen av Oslo sentrum mellom Akershus slott og Domkirken, Øvre Vollgate og Skippergata kalles i dag Kvadraturen, på grunn av det rettvinklede gatenettet i Christian IV's renessanseby. Flere vel bevarte 1600-tallsbygninger kan sees her. Kvadraturen rommer bygningen som huset Oslos første rådhus, og byens eldste restaurant, Café Engebret.

En hovedstad bygges

Som en følge av Napoleonskrigene måtte Danmark i 1814 avstå Norge til kongen av Sverige, Karl Johan. Dette året

fikk Norge sin egen grunnlov, den 17. mai, og Christiania fikk sin endelige status som Norges hovedstad.

Kong Karl Johan iverksatte byggingen av Det Kongelige Slott i 1825. Slottet sto ferdig i 1848 under Oscar I. I 1866 stod Stortingsbygningen ferdig på Karl Johans gate.

Den industrielle epoken startet langs Akerselva rundt 1850. I tiden mellom 1850 og 1900 økte Kristianias befolkning fra ca. 30 000 til 230 000, mye på grunn av tilstrømming av arbeidskraft fra bygdene.

Historiske Oslo

Som de fleste eldre byer har Oslo skiftet karakter som følge av branner og byfornyelse. Mye av det opprinnelige er borte for alltid, men i enkelte strøk kan fortiden fremdeles oppsøkes.

Den over 700 år gamle Akershus festning er et viktig kulturminne. Her er også minnene fra den annen verdenskrig fremtredende. Her ble mange norske patrioter henrettet, og Akershus overgitt til den norske hjemmefronten i krigens siste timer. Etter krigen satt Quisling fengslet her. Hjemmefrontmuseet har derfor sitt naturlige tilholdssted på Akershus.

I Frognerparken ligger Oslo Bymuseum. Hvis man ønsker å supplere sine historiekunnskaper om Norges hovedstad, er dette stedet å oppsøke. Museet inneholder modeller, gjenstander, fotografier og malerier som til sammen gir et utfyllende bilde av byutvikling, handel og kultur- og folkeliv gjennom Oslos tusenårige historie.

Akerselva er industrialiseringens arnested i Norge. En tur langs elven kan by på interessante og fine opplevelser i form av levende kulturminner. Fossefall og gammel trehusbebyggelse utgjør en kontrast til de enorme industribygningene.

Oppgaver – svar på spørsmålene med FULL SETNING i samfunnsfagsboka di:

1. Når kom den første bybebyggelsen i Oslo?
2. Hvor mange innbyggere hadde Oslo rundt år 1300?
3. Hvem begynte byggingen av Akersborg (som senere ble kalt Akershus festning)?
4. Når startet unionen med Danmark?
5. Hvem bestemte at byen skulle bygges opp rett innenfor Akershus festning, og hvorfor?
6. Hvorfor kalles området Kvadraturen for Kvadraturen?
7. Fortell kort om hovedstadens navneskifter opp gjennom historien.
8. Når fikk Christiania sin endelige status som Norges hovedstad?
9. Hvem startet byggingen av Det Kongelige Slott, og når?
10. Når stod Stortingsbygningen ferdig?
11. Når og hvor startet den industrielle epoken i Oslo?
12. I tiden mellom 1850 og 1900 økte byens befolkning veldig. Hvorfor?
13. Hvor ligger Oslo Bymuseum?

Ekstra:

- ✚ Finn fakta om Akershus festning. Bruk bøker eller internett. HUSK OVERSKRIFT!
- ✚ Finn fakta om Vigelandsparken. Bruk bøker eller internett. HUSK OVERSKRIFT!
- ✚ Er det noe annet om Oslo du vil vite mer om? Bruk internett eller bøker og finn stoff. HUSK OVERSKRIFT!

Skytshelgen for Oslo – St. Hallvard

Kilde:

<http://www.katolsk.no/biografi/hallvard.htm>

Den hellige Hallvard Vebjørnsson ble født ca år 1020. Den lyse unggutten var eneste barn av storbonden Vebjørn på Husaby i Lier og hans kone Torny, som var datter av søsteren til Åsta, Olav den Helliges mor, og dermed kusine av helgenkongen. Gutten var kristen fra barnsben av og hadde vært med sin far på handelsreiser i utlandet, særlig i Østersjøen.

Hallvard var edel av sinn og tedde seg som hans høye byrd skulle tilsi. En maidag i 1043 skulle unggutten ut i båten for å krysse Drammensfjorden. Da kom en kvinne, antakelig en trell, løpende og ba om å bli rodd over fjorden. Tre menn var etter henne og beskyldte henne for tyveri, og hun fryktet for sitt liv.

Hallvard trodde på hennes uskyld, tok henne med og rodde ut. Forfølgerne tok dem igjen med en annen båt og beskyldte Hallvard for å hjelpe det tyvaktige kvinnfolket. Men edelmodig forsvarte han henne. De tre hisset seg opp overfor storbondens sønn, og til slutt tok en av karene buen og skjøt Hallvard i halsen. Så slo de i hjel den stakkars kvinnen og rodde til lands med likene. Kvinnen gravla de i fjæra. Dette var den 15. mai 1043. De bandt en kvernstein rundt halsen på liket av Hallvard og senket det i fjorden. Men det fløt opp igjen, og Hallvard ble gravlagt med stor prakt i hjembygden.

Etter begravelsen skjedde det mange jærtegn ved Hallvards grav. Hans ry for hellighet vokste, og han ble dyrket av befolkningen som martyr, fordi han døde i forsvar for en uskyldig. I 1053 lot Hallvards frende, kong Harald Sigurdssønn, grave opp Hallvards lik og flyttet det til Mariakirken i Oslo, hvor det ble skrinlagt i et praktfullt skrin kledd med forgylte sølvplater og satt bak høyalteret. Senere ble skrinet flyttet til St. Hallvardskirken da den ble ferdig i 1130.

Hallvard ble skytshelgen for Oslo og betraktes stadig som skytshelgen for byen, som ennå bærer hans insignier i byseglet. Tidligere var han også skytshelgen for Oslo bispedømme. Utenom Norge og Island ble han dyrket i Skara, det svenske bispedømmet som lå nærmest Oslo. Hans minnedag var og er den angivelige dødsdagen 15. mai. Den er også avmerket på den norske primstaven. Den ble helligdag over hele landet, og i den sørlige delen av riket var det den største helligdagen av alle.

Oppgave:

Skriv et SAMMENDRAG av historien om St. Hallvard i samfunnsfagsboka di. Husk OVERSKRIFT: Skytshelgen for Oslo – St. Hallvard